

GAZETA

FRANSSIEEVANIEE.

Gazeta'ea este pe d6e ori, ad6ea: Mercuria si Sambata.
P6ia'ea odata pe seplemana, ad6ea: Mercuriu Pretiu-
oru este pe unu annu 10 f. m. c.; pe diumetate
a6u 5 f. in l6intru Monarchiei.

Pentru tieri straine 7 f. pe unu sem. pe si annulu
intregu 14 f. m. c. Se prenumera la t6te poste
imperat6eci, cum si la toti cunoscutii nostri DD. cor-
respondinti. Pentru sorie „petitu“ se ceru 4 cr. m.

Insciintiare de prenumeratiune

pe triluniulu din urm'a, dela 1. Optobre pene in ultim'a
Decembre a. c. la

„Gazeta Transsilvaniei“ si F6iea etc.

Pretiuulu pe 3 luni din urma e	2 fl. 30 cr. m. c.
Pentru tierile dinafare	3 „ 30 „ „
Si fiindca se afla esemplare intregi dela inceputulu anului deajunsu, se potu primi pe anulu intregu cu fior	9 „ 30 „ „
pe unu Semestru cu	4 „ 30 „ „

Eara pentru tieri din afara cu pretiuulu sciutu.

Prenumeratiunea se p6te face pela OO. nostrii DD. corespon-
dinti, precumu si prin c. r. oficie postale cu scrisori francate.

Onoratii DD., carii au ramas in restantia cu trimiterea pretiuulu
pe Semestrele trecute si celu curgatoriu, sunt p6titi ultim'a data, ca
se nu mai amane asi implini datori'a; ceea ce i costa sustienerea —
pe viitoriu. *Editorulu.*

Monarchi'a austriaca.

Din Subcercul *Branic'ca* 11. Optobre 1853 s. v. Cand' Gazeta
nationala mai din t6te partile patriei ne aduce sciri imbucuratore
despre redicarea scolelor comunale, eu din partem' cu sfasietore
durere sum silit' a anuncia apunerea scolelor comunale inca in orele
nascerei sale, din cauza numai ca fatulu au adusu cu sine a pune
carma acelora in manile unui parinte vitregu: comunele acestui Sub-
cercu incorporate innainte de 1848 mai tote sau tienut de Dominiul
baronescu Josika, si lacuitorii lor' sunt inbranciti de bicinl crudei
iobagii maitare decatu in or care alta parte a patriei. Provedintia
insa care nu perde pe asupritu nici pe unu minutu din vederea sa,
au trimisu acelu omeni maltratati de injuriile timpului, unu sub-
comisariu dreptu medicu ranelor lor. Acest subcomisariu — cu
numele Andreu Auner — cu t6te ca nu e de natiunea romana, au
doveditu totusu prin fapta ca sortea subordinatilor sei au aflat adevrata
compatimire in cultivatai anima. Acestu barbatu liberu de ura natiu-
nala ca unu prudiute nu au veditu midlocu mai secur spre suble-
varea sortei caduitoru decatu redicarea scolelor comunale, a caror
infintiare fara a fi fostu rugatu de ver'un romanu si o au propusu cu
tarie in sufletulu seu anca la inceputulu anulu 1850 la tote ocasiunile,
si in tote calatoriile intreprinse prin comune acestu oieptu nu au
lipsitu alu recomanda romanilor cari ilu cercuiau cu deplina in-
credere, ca pe unu parente. Romanii din natura lor plecati a primi
staturile celora despre a caroru iubire suntu convinsi, hotarira nerevo-
cabilu redicarea scolelor comunale, si defisera singuru din voia lor
ca fixu annulu 100 fl. c. m. si de totu pruncu care va cadea in
etate dela 8 pana la 14 ani 1 fl. c. m., dreptu plata Dascalului. Cu
onore prementionatulu D. commissariu inse, considerand atatu starea
loru cea misera, catu si o remuneratiune proportionata cu ostenelele
fiindloru Invetietori, contrase numerul scolelor la 12, intrupandu d6ue
si trei comune invecinate pentru redicarea unei sc6le, — care plan
— dupa ce comunele parte au redicatu scole, parte au inchiriatu si
euretitu casi private, numai ca se nu remana una inderetrul celeialte
— ilu trimisa la Professura de Praeparandia in Orlatu cerindu Indi-
vidi destoinici spre acestu scopu, de unde in scurtu se retrimise
unu conspectu cuprindietoriu atatu numele, catu si care din celea
11 statiuini provisionate cu leafa si au ales fiacare tineru; durere in sa
ca in locu de a veni s'asi ocupe statiunile pe termiuulu praesiptu —
dilele prime ale lunei lui Martie a. c. se trimise numai contra dechiar-

tiunile lor: unul sau hotarit a studia Theologia, altul au ocupatu
statiune de Diurnistu, alu treilea dorece statiune vacanta in patria
sa, alu 4. au venit, au pasitu la contractu cu comuna, si dupa acea
au trimisu vorba ca nu se invoesce nevasta a veni in locuri asia de-
partate. Destul ca din 12 in praesentulu ne aflam cu 2 Invetietori,
Ioanu Bunca in Branic'ca, si Vasiliu Andreu in Booz, Nu cade in
sfera mea a disputa a cui datoria ar fi s'ingrigesca ca comunele
sa fie provideute cu invetietori destoinici; nu potu a nu observa
insa, ca acestoru tineri carii au studiatu cu spesele statulu inainte
de ase primi la ori ce alt servitiu ar fi prea cu scopu ali se impune
de datoria barem 3 ani a servi in calitate de invetietoriu si inca acolo
unde vor fi expusi din partea mai marilor sei immediati.

Am disu la inceputu ca sum silitu a vesti perirea scolelor, care
abia se nascu: care rotitura a sortii pe scurtu se pote esprima in ur-
matorele: — Prememoratul D. commissariu dupa ce fu silitu a gusta
unele neplaceri, si au retrasu pasii inceputi, si continuarea lucrului
fisesce deveni pe mana Protopopulu respectivu, a carui datoria era
si mai nainte a fi fost actorul celu din teiu in scena; in sa oh scoli nas-
cute in planeta nepartinitore!! Domnulu Protopopu, alu carui nume
astadata ilu retacu, precum mamu informatu din isv6re de credintie
iau causat sange reu acea, cace commissariulu au intreprinsu redicarea
scolelor si chiiamarea invatietoriloru fara Dniului; adevratu ca acelu
barbatu se fie supusu atata slebatiune in barbati nostri cei priceputi era
mai pe susu de catu se nulu fi provocatu la conlucrare, inse neintim-
planduse fu destula cauza de ase incuiba ura in inima Dsale tocma
in contra scoleloru si a dascaliloru. Din ac6sta cauza necum se
ingrigesca pentru suplinirea celorlalti invetietori, dar nici pentru
cesti doi, carii si au perdit vera pe aici, nu au voitu a int6rce nici
o atentiune, n'au slobodit in totu anul unu cercularu catra preoti si
catra poporu ca sei indemne asi da pruncii la scola, cu unu cuvintu
nimica, asa catu din 150 prunci, care se afla pentru fiecare scola
conscrisi, abi' au frecuentatu 10—7—si acestia inca neregulatu; cu carii se
tinu essamenul de vera fara ase fi praesentatu Dniului, ca se faca
indemnurile, care la astfeliu ocasiuni prinlu radacini atatu in parinti,
catu si in fii. Dupa examenele de vara din ordinatiunea Episcopulu
se retrimisera invetietorii iaresu la statiunile lor, inca din luna lui
Augustu se presentara Protopopulu si ilu rugara s'le stee in ajutoriu,
ca se vina pruncii la scola. Inse ce le respunse? — Acum nu pote sili pe
omeni, fiindca cursulu scolasticu prescisu de legi se incepe in Septem-
bre; in Septembrie nu p6te pana in Optobre, in Optobre nimicu, si
dascali perdu timpulu fora a av6 baremu unu invetiecelu la scola; pe
unulu din trinsii, pre cum se vorbesce laru fi si dusu intr'o calatorie
pana la Sabinu, ore ca sierbu? Au nu sint perite aceste scole!
socotu ca Dnul Protopopu le si voiesce total'a m6rte, ca apoi sa le
reinvie pe numele — Dsale tardiu. — Adjutei Ddeu totusi, in sa ast-
feliu de lupte pentru on6re egoistica ne invatia trecutul a fi avutu
mai totu de una essitulu celu mai tristu. **Un romanu.**

*Brasiovu, 22. Optobre n. Eri, in diu'a defipta pentru adunanti'a
anuala a membrorulu Reuniunei Femeiloru Romane etc., se tienu in
capela din cetate la 9 ore cultulu divinu pentru fericita starea a tu-
tororu binefacatoriloru Reuniunei, pentru eterna fericire a celoru re-
pousati martiri ai tronulu si ai natiunei in revolutiunea trecuta, si
pentru reposatele membre ale Reuniunei, renoindulise aducerea aminte
pentru sierfele ce leau facutu pentru institutulu acesta. Dupa cultulu
divinu se tienu adunanti'a, ca si de alta data, conformu cu cuprinsulu
statuteloru. — Din raportulu Comitetalu Reuniunei se vede ca co-
lectele incurse in fondu pe anulu acesta, pene in 2. Optobre, suntu
3548 f. 22 cr. m. c.; eara capitalulu per casa dela inceputu in obli-
gatiuni si bani 11,496 f. 38⁴/₅ cr. m. c. Intre carii se afla 615 sfanti
si 545 galbini in natura, 1 taleru de 5 si 1 galbenu de 20 franci. S'au
ajutat orfeline cu 63 fio. 34 cr. Interesele pe anulu tr. facu 499 f.
24 cr. m. c. — Mai pe largu in partea a II. a Brosiurei Reuniunei.*

Брашовъ, 6. Октоб. (Капетъ.) Ворвеле знѣ артікълъ дин „Патріа“, органъ семіофіціосъ францозескѣ, къ негодіаціоніле пѣ с'ар фі дитрервѣтѣ нічѣ знѣ мінхтѣ, сѣнтѣ de mare дитпортанцѣ. Фріка деспре о триплъ аліанцѣ а Австріеі, Прѣсіеі ші Рѣсіеі а ешітѣ а фі фѣрѣ темейѣ. Ноі кредемѣ къ кіарѣ дн ачестѣ моментѣ омені дн Твеліріі ші дн С. Јамес сѣнтѣ дикредіаці кѣткѣ дмбеле пѣтері марі цертане п'аѣ дерндѣ съ се денѣртезе de не теремѣлѣ неѣтралітѣдіі лорѣ. Ші дѣпѣ ачестѣ дн кредіаціаре пѣтеріле анѣсене дші пердѣ кѣтетеле ресѣеліче.

Нѣ не дндомѣ, Порта дші ва да афарѣ декіртѣдізнеа де ресѣоіѣ, дар тотѣ не дндомѣ ѣнкѣ къ се ва фаче ресѣоіѣ, ресѣоіѣ серіосѣ. Пѣсетѣра Порціі пѣлѣ атѣнчѣ а фостѣ трістѣ, пѣлѣ кѣндѣ лѣмеа кредеа дн слѣвчїзнеа еі. Тѣрчїа а датѣ de мінчїзпѣ ачестѣ кредіаці. Ноі нѣ не пѣтемѣ да жѣдеката, нічѣ пѣтемѣ презїче чеѣа деспре пѣтереа еі дела Дѣпѣре; ѣнсѣ тоці кѣці се прїченѣ ла меншешѣглѣ ресѣоіѣлѣ о зікѣ, къ Тѣрчїа дн кѣкѣсѣ пѣте съ факѣ піште есѣвѣтірі, карі съ німіческѣ де тотѣ фолоселе че рѣшїі кѣ маре вѣрсаре de сѣнѣ дн кѣрсѣ деатѣдіа апї ле кѣштїгарѣ аколо. Орї кѣтѣ de mare ші пѣтїнте тѣкарѣ е Рѣсіа, тотѣшї нѣ е практикѣ ка пѣтрѣ піште форме діпломатїче съ шї пѣе дн перїкѣлѣ а перде родѣлѣ кѣпѣтѣтѣ къ предѣлѣ атѣторѣ лѣпте. Пѣлѣ кѣндѣ Тѣрчїа пѣтеа съ копчедѣ, Рѣсіа пѣтеа аштепта съ скѣцѣ ла кѣпѣтѣѣ тотѣ че пѣтїнтеле пѣте стѣрче дела челѣ слаѣ; ерѣ акѣмѣ кѣндѣ Сѣлтанѣлѣ пѣмаї пѣте копчедѣ, кѣндѣ елѣ трѣѣѣ съ мѣлѣтѣскѣ не попѣреле самѣ дитѣрѣтѣ саѣ дѣндѣле ресѣоіѣ есе знде о еші, сеѣ опѣреа мѣпѣтїтѣ, сїтѣвчїзнеа Еѣропей чере ка съ се іа дн бѣгаре de сѣмѣ шї пѣсецізнеа Сѣлтанѣлѣ.

Дн ачестѣ деслѣчїре камѣ лѣнгѣ а лѣі О. D. P. скѣотемѣ о фанѣ demпѣ de днсемнатѣ — днцелѣцетѣ адекѣ къ Прѣсіа шї Австріа пѣлѣ акѣмѣ дн копфлінтѣлѣ дитре Рѣсіа шї Тѣрчїа ѣнкѣ пѣстрѣлѣ неѣтралїтѣтеа. Дн ѣртѣторѣлѣ артікѣлѣ алѣ зіѣрналѣ прѣсіенескѣ, че трече de органѣ гѣбернїалѣ, кѣмѣ се креде ешітѣ кіарѣ дн пана мїністрѣлѣ de естерне — Манѣаїфелѣ — ѣнкѣтѣ пѣтрѣ пѣсетѣра Прѣсіеі, пѣмаї днкане дндомѣлѣ.

Ачестѣ зіѣрналѣ дшї пѣне дитрѣвѣдізнеа: кѣ Рѣсіа саѣ дн-коптра Рѣсіеі ва фї Прѣсіа? шї апѣі ресѣнде аша:

Кѣтѣ време Рѣсіа се ва цїнеа de о політїкѣ сѣлѣтѣсѣ копсерватїѣ, Прѣсіа нѣ пѣте нічѣ одатѣ венї дн пѣсетѣрѣ ка съ *сее днкоптра* Рѣсіеі. Дечї ресѣнѣсѣлѣ е фѣрте знорѣ ла дитрѣвѣдізнеа къ ѣре Прѣсіа фї ва днкоптра Рѣсіеі. Дар дн ачееашї време Прѣсіа п'аре нічѣ знѣ кѣвѣнтѣ, ка еа съ фїѣ къ Рѣсіа дн кѣкса оріенталѣ днкѣтѣ пѣте фї ворѣа деспре скѣтереа савїеі. Черта рѣсо-тѣрческѣ деокамдатѣ п'атїнѣе інтереселе пѣстре пѣлѣ ла ачелѣ пѣнтѣ ка пої съ не ведемѣ констрѣншї а преферї ресѣоіѣлѣ ла сѣвчїперѣа пѣчїі. Інстїтѣдізніле Прѣсіеі ѣнкѣ сѣнтѣ тіперѣ. Пѣтрѣ ка съ се копсолїдезе шї респектїѣ съ се десѣолѣте, еле маї прѣсѣсѣ de тѣте аѣ трѣвчїндѣ de паче. Прїмѣлѣ глонѣлѣ датѣ дн тѣнѣ прѣсіенескѣ ар аѣеа рѣжрїндѣ стрїкѣчїосѣ прїп лѣбораторїіле, фѣрїчїле шї портѣрїле пѣстре de негодѣ. Чїне штїе ачесте ар трѣвчї съ аїѣ днкредере дн гѣбернѣлѣ Маїестѣдіі сале, къ ачелашї аша ва тракта евенемїнтеле, десѣолѣтезе се кѣтѣ се ворѣ десѣолѣта, кѣмѣ о ва чере пѣмаї інтересѣлѣ Прѣсіеі шї бїнеде патріеі. Д'ачееа, пої сѣнтѣмѣ de пѣрере, къ нѣ е нічѣ декѣмѣ къ тімѣлѣ ка съ шї факѣ чїнеѣа грїжі пѣтрѣ че се ва дитѣмпла дн фїіторѣлѣ челѣ маї de кѣрѣндѣ не орізонтеле політїкѣ. Пѣлѣ акѣмѣ ѣнкѣ нѣ сѣнтѣ адеверїте штїрїле ресѣелїче венїте дн Віена шї Парїсѣ. Дарѣ кіарѣ шї кѣндѣ с'арѣ адеверї деплїнѣ атарї штїрї, тотѣшї, дѣпѣ пѣререа пѣстрѣ, пѣтрѣ ка Прѣсіа съ есе дн пѣсетѣра са чеа неѣтралѣ шї съ іа алѣа дн кѣкса рѣсо-тѣрческѣ, се чере о десѣолѣтаре de тотѣ страордїнарѣ шї неперѣѣзѣтѣ а лѣкрѣлорѣ.

Ерѣ дн алѣ пѣмерѣ маї поѣ „Zeit“, ачестѣ зіѣрналѣ берлїнеѣ офіціосѣ, се еспрїмѣ дн прївїнѣа пѣсетѣреї че о ва цїнеа Прѣсіа дн кѣкса оріенталѣ аша:

„Дѣкѣ Прѣсіа рѣтѣне неѣтралѣ, къ ачѣста нѣ с'а зісѣ нічѣ de кѣтѣ, къ дѣрѣ Прѣсіа с'ар фї хотѣрѣтѣ а ста къ тѣнїле шї къ капѣлѣ пе локѣ. Кїѣмарѣа Прѣсіеі е о неѣтралїтѣте мїжлѣчїтѣре. Кѣ кѣтѣ Прѣсіа се цїне маї депѣртѣтѣ de а се амѣстека къ тѣлѣ армѣтѣ дн ачестѣ чѣртѣ, къ кѣтѣ еа арѣ маї пѣцїнѣ інтересѣ ла ачестѣ оїептѣ de чѣртѣ, къ атѣтѣ маї не'мпедекѣтѣ дшї ва пѣтѣ рїдіка гласѣлѣ сеѣ de мїжлѣчїре, шї къ атѣтѣ шї спѣранѣа е маї маре къ ачестѣ гласѣ ва аѣла аскѣлѣтаре. Нічѣ зна дн пѣтеріле челе шарѣ нѣ е аша de пѣцїнѣ інтересѣтѣ ла діфѣрїнѣа рѣсо-тѣрческѣ ка Прѣсіа. Кїїле негодѣлѣ пѣстрѣ мерѣ спре апѣсѣ; флатѣра прѣсіанѣ пѣцїнѣ се веде не Мареа пѣгрѣ, кѣчї індѣстріа пѣстрѣ аколо п'аре піскарїѣа канале. Дечї інтереселе пѣстре челе матерїле (австрѣндѣ дела челе політїче) нѣ с'атїнѣлѣ нічїдекѣмѣ de ресѣоіѣлѣ ескѣндѣ шї пѣртѣндѣ дитре Рѣсіа шї Тѣрчїа. Дн ачестѣ пѣсетѣрѣ лїберѣ de прежѣдїчїѣ стѣ кіетарѣа de мїжлѣчїре а Прѣсіеі. Дар Прѣсіа нѣ пѣте вої съ мїжлѣческѣ алѣчѣѣа фѣрѣ пѣмаї пачеа. Прїп Англїа шї Франѣа е ворѣа ка пачеа съ се асѣкрѣзе къ тѣсѣрї велїче, саѣ ѣнкаї

съ се тѣрчїескѣ пѣртареа ресѣоіѣлѣ дитре ѣрекарѣ цертї локѣлі. Ної нѣ не темѣ къ Прѣсіа ва венї дн пѣсетѣрѣ неапѣратѣ ка съ фїѣ сїлітѣ а лѣкра пѣтрѣ паче къ савїа амѣлѣ. Дар кіарѣ кѣндѣ с'ар дитѣмпла ка съ шї скѣцѣ шї еа савїа дн тѣкѣ, ачѣсте оар фаче пѣмаї къ скѣпѣ ка съ дес маї мѣлѣтѣ грѣстѣте гласѣлѣ сеѣ челѣ мїжлѣчїторѣ de паче. Дечї дѣкѣ маї адеѣлѣ амѣ зісѣ пої, къ пѣсетѣра Прѣсіеі фанѣ къ евенемїнтеле ва фї о неѣтралїтѣте днсѣлѣтѣре de респектѣ, акѣмѣ аѣаѣцетѣ, къ ачѣстѣ неѣтралїтѣте нѣ пѣте фї пѣмаї о неѣтралїтѣте неактїѣѣ, чї еа трѣѣѣ съ фїѣ мїжлѣчїтѣре.

Пекѣндѣ репрѣдѣѣѣмѣ ачесте, че арѣтѣ ка че пѣсетѣрѣ ва съ цїпѣ Прѣсіа дн чѣрта рѣсо-тѣрческѣ, не кѣпѣнѣ нѣ пѣцїнѣ бѣкѣрїѣ чїтїндѣ дн „Кор. Австріакѣ“ декїртѣдізнеа, къ дн ачѣстѣ кѣксѣ шї Австріа рѣтѣне тотѣ неѣтралѣ шї дѣпѣ дитѣмплїрїле de маї адеѣлѣлѣ. Ла ачестѣ артікѣлѣ алѣ „Кореспонд. Австріакѣ“ пѣте къ не вомѣ маї рѣтѣрпа.

О жѣдекатѣ а знѣі серѣѣ

деспре челе че се скрїсѣрѣ дн прївїнѣа сѣрѣснерїі Матїцеї серѣешї ла Карлѣвїцѣ шї чеѣа маї мѣлѣ нѣ ва фї фѣрѣ скѣпѣ а о фаче кѣпоскѣтѣ, фїндѣкѣ вѣжѣндѣ пѣсѣрїле алѣора днѣѣлѣтѣ мїнѣте, „Malis aliorum inspectis melior evado.“

Ачѣстѣ жѣдекатѣ се аѣлѣ дн Газета серѣескѣ: „Серѣескї Дневнїк.“ Артікѣлѣлѣ сѣпѣ аша:

„Дн зімеле ачесте аѣ скрїсѣ D. патрїаркѣ Раїачїчї діа Баїа лѣі Каролѣ о скрїсѣре Домнѣлѣ мїністрїалѣ комїсарїѣ Паѣлѣ Трїфѣнѣлѣ деспре оїептѣлѣ ачела, деспре карѣ пої маї de мѣлѣ орї пѣлѣ акѣмѣ амѣ ворѣїтѣ дн фѣїа пѣстрѣ, шї ачела е амѣрѣтѣлѣ, знїкѣлѣ інстїтѣтѣ алѣ пѣстрѣ Матїца серѣескѣ. Скрїсѣреа ачѣста а патра зі дѣпѣ че саѣ скрїсѣ, аѣ фѣкѣтѣ калѣа са дн Баїа лѣі Каролѣ — Карлѣсѣад — пѣлѣ ла Віена шї аѣ шї ешітѣ тіпѣрїтѣ. Дн прїпа ачѣста, къ карѣа саѣ еспѣдатѣ скрїсѣреа, аѣ кѣлѣторїтѣ, саѣ четїтѣ, саѣ датѣ дн тінарїѣ шї саѣ тіпѣрїтѣ, се веде, къ аѣ трѣкѣтѣ прїп маї мѣлѣ тѣнї, шї кѣтѣкѣ тоці ачѣїа, прїп а кѣрорѣ тѣнї аѣ трѣкѣтѣ, саѣ грѣвїтѣ къ о грѣвнїчїе марѣ, ка ачѣа съ вїпѣ дн лѣмеа пѣстрѣ. Аѣ венїтѣ ла тімѣлѣлѣ стѣ, шї лѣмеа пѣстрѣ аѣ потѣт о днѣѣа. D. патрїаркѣ, D. Трїфѣнѣлѣ шї алѣї, кѣрора оїептѣлѣ ачѣста — дн оара частѣ дн ѣртѣ — атѣта ле аѣ кѣзѣтѣ ла інїтѣ, аѣ ажѣнсѣ дѣлѣа са. Мѣдѣларї Матїцеї, карїі акѣмѣ прѣсте вреокѣтѣѣа зіле ворѣ да вѣтѣлѣ съ деспре сѣрѣмѣтареа Матїцеї, сѣнтѣ прїп скрїсѣреа ачѣа, de ажѣнсѣ маїнаїнте днкѣшоштїнѣаці, шї пої дн адеверѣ сѣнтѣмѣ нестѣмпѣраці а веде ѣртѣрїле ачѣстїі фректѣтѣрї аша de вїї.

Че се атїнѣ de пої, пої de мѣлѣлѣ амѣ тѣртѣрїсїтѣ ачѣа че амѣ кѣцѣтѣтѣ деспре локѣлѣ, карѣ ар фї пѣтрѣ Матїцѣ маї амѣсѣратѣ. Днсѣ акѣмѣ ажїмѣ, къ сѣїнѣенїа са, цїне Карлѣвїцѣлѣ de кїѣѣлѣ челѣ маї днѣлѣтѣнѣатїкѣ алѣ Матїцеї. Шї сѣїнѣенїа са дѣ пѣтрѣ пѣререа са кѣксе, шї ачеле сѣнтѣ ачесте:

„Матїцеї есте акѣмѣ локѣлѣ дн Воїѣодїна серѣескѣ; се каде стї фїе локѣлѣ дн чѣптрѣ, адекѣ аколо знде атрѣгѣ тѣте трѣвїле серѣештї шї знде се окѣртѣескѣ челе маї днсемпѣте лѣкрѣрї націонале шї бїсерїчештї; знде се аѣлѣ маї гѣта тѣте челелѣлѣ. Інстїтѣтѣрї (фѣндѣаціїле) шї челе націонале шї челе бїсерїчештї, знде есте цїмнѣасїа націоналѣ марѣ знде деакѣ ва да Дѣмнѣезѣлѣ, ва фї ла тімѣлѣлѣ стѣ шї акадѣміе націоналѣ шї знїверсїтѣте націоналѣ, шї тінографїе націоналѣ шї мѣзеѣ націоналѣ, знде се аѣлѣ прївїлѣціїле націонале, архїѣлѣлѣ націоналѣ шї бїблїотека націонале. —

Дн Карлѣвїцѣ, дн сїонѣлѣ серѣескѣ, пре лѣнгѣ Матїца націоналѣ, пре лѣнгѣ Матїца бїсерїческѣ, трѣѣѣ се фїе шї локѣлѣ Матїцеї літерарїе, дѣкѣ воеште съ днфлорѣаскѣ, съ креаскѣ шї къ дѣлѣ пѣтрїментѣ а днѣѣцѣтелорѣ сале алѣвнѣѣе съ пѣтреаскѣ націзнеа са, дѣкѣ воеште съ се днлѣде ка кіедѣрѣлѣ дн Лїѣанѣ, дѣкѣ воеште съ фїе тѣрїтѣ, шї мѣлѣемїторїї фїї серѣесштї съ і кѣпте кѣптарѣ de днвїнѣере.“

Маї днѣтѣ с'ар фї кѣзѣтѣ а рѣспѣнде ла ачѣста, къ акѣмѣ пѣмаї есте дитрѣѣѣре деспре алѣѣоаре карѣ локѣ, чї пѣмаї деспре Пѣста шї Неоплѣнта; днсѣшї Матїца днїаїнте къ дої апї аѣ днпѣтерїтѣ не респектїѣеле персѣне ка се елѣкрѣзе сѣрѣмѣтареа еї ла Неоплѣнта. Дн ѣртареа детѣрмінѣрїі ачѣстїа а Матїцеї шї а лѣкрѣрїі ачелорѣ персѣне, карѣ сѣнтѣ днпѣтерїте съ лѣкре пѣтрѣ сѣрѣмѣтареа Матїцеї, аѣ бїневоїтѣ днлѣтѣлѣ мїністрїѣ а днѣѣлѣтѣнѣтѣлѣ а комїте Матїцеї, ка дн деплїна са шѣдїндѣ съ се декїарѣзе: съ се сѣрѣмѣте Матїца сѣрѣеаскѣ ла Неоплѣнта сѣѣ съ рѣтѣлѣ дн Пѣста? Мѣдѣларїі Матїцеї дн чеа маї деапѣрѣне шѣдїндѣ ворѣ ресѣнде пѣмаї ла ачѣста дитрѣѣѣре: Дѣкѣ ва фаче чїнеѣа ворѣ деспре алѣ локѣ, днѣлѣдарѣ се ва трѣді, афарѣ дѣкѣ маїорїтѣтеа ар фї пѣтрѣ ачѣста. Дар шї ла ачѣста днѣтѣмпларѣ треѣѣа нѣ с'ар деїде ачї, чї с'ар діфѣра шї маї дн ѣртѣ ар рѣтѣнеа еарѣшї ла Пѣста, апѣі фїеї кѣтѣ днї плаче.

Пре лънгъ ачаста нъ пѣтемъ съ нъ аръгъмъ обсерваціи пиле постре челе мичи ми челе тарі ла зиселе кавсе але сѳинженіеі сале, дънгъ каре се доведеште къ Матица ар требъи стръмътатъ ла Карловицъ.

D. патриаркъ зиче, къ ар требъи адъсъ Матица дн Карловицъ дн кавсе:

1. Пентрѣкъ аколо се окърмѣскъ челе маі днсемпате треі націонале ші бисеричешті.

Ла ачаста дндатъ требѣе съ обсервѣмъ, кѣмкъ дн Карловицъ се окърмѣскъ нѣмаі требиле бисеричешті, еаръ алтеле пичи знеле, *ши ачеле нъ нѣмаі але постре бисеричешті, чи ші але алторъ погоре, каре сѣнѣ де предина постръ рѣсѣрѣтѣнѣ.* Дн лѣмеа постръ нъ есте весте кѣтѣ де микъ, кѣмкъ ші алтѣчева се лѣкръ; ші прекъмъ нѣ се паре поаъ, пичи с'ар нѣтеа алтѣчева аколо лѣкра, чи нѣмаі деспре бесерикъ ші скѣль. Апоі ші деспре ачестъ знѣлѣ ші алтѣлѣ оіепѣ, днкътѣ вѣдѣ окіи пострі ші адѣвѣрѣкѣле постре, пичи есте чева а веде пичи а азѣи.

2. Пентрѣкъ аколо се афлъ тѣте фндаціиле ші чеа націоналъ ші чеа бисеричеаскъ.

Ла ачаста амѣ авеа кѣ змилінцъ а обсерва, къ ар фі кѣ кале, челѣ пѣднѣ тотѣ ла 365 сѣъ 366 де зиле деспре фндаціиле ачесте нѣмаі кѣте одатъ пе скѣртѣ, фие прин (газетеле) Вестник орі Световид а арѣта націишеі че феліс де фндаціишеі сѣнтѣ ачеле ші кѣмѣ днаинтеазъ. Націишеа нѣмаі азде, къ сѣнтѣ оарече фндаціишеі, дар ле привеште ка ші кѣндѣ нъ ар фі, ші аре кѣвѣнтѣ але пріви аша, кѣндѣ дела фндаціишеа де кѣнетеніе кареа се нѣменше націоналъ, пичиодатъ аре врео сокотъ, сѣъ алтѣ оарекаре кѣтѣ де микъ фолосѣ.

3. Пентрѣкъ се ші афлъ аколо цимпасіѣ націоналъ маре, знде деакъ ва да Дѣмнезеѣ, ла тѣмълѣ сѣъ, ва фі ші академіе націоналъ, ші зніверсітате націоналъ ші типографіе націоналъ ші мѣзеѣ націоналъ.

Ноі амѣ вѣзѣтѣ къ дн анѣлѣ ачеста аѣ фостѣ дн цимпасіѣлѣ Карловицианѣ 7 класе; амѣ вѣзѣтѣ къ ла алтѣ амѣ се ва дескѣде ші а 8-а. Пре лънгъ тѣте ачесте нъ ведѣмъ, къ цимпасіѣлѣ ачеста дѣпъ тѣмълѣ нѣпъ де акѣмъ ва нѣтеа сѣ есісте. Іатъ сѣнтѣ доі амѣ, де кѣндѣ саѣ дескѣсѣ; апоі пичи сѣ се днтѣреаскъ, пичи сѣ се днзѣстреже, ші сѣ се organizeze аша, кѣтѣ се потъ кѣпѣта пѣвлічѣтате. Асфелѣ де цимпасіѣ маре амѣ нѣтеа ші поі аичи ла Неопланта сѣ авѣмъ. Пѣлъ атѣпчѣ, пѣлъ кѣндѣ цимпасіѣлѣ Карловицианѣ нъ ва авеа фндаціишеа, кѣтѣ сѣ потъ пѣтѣ пе 12 професорѣ кѣте кѣ 600 фр. ар. пе знѣлѣ; пѣлъ атѣпчѣ, пѣлъ кѣндѣ ачела нъ се ва органиса аша, прекъмъ е прѣскрѣсѣ дела гѣбернѣ, інстѣгѣтѣлѣ ачела нъ се пѣте кіема цимпасіѣ, де с'ар ші пропѣне днтѣрѣсѣлѣ тѣте днвѣзѣтѣрѣле, чи елѣ ва фі інстѣгѣтѣ пріватѣ, каре ва нѣтеа да нѣмаі кандидаці пентрѣ теологіе, ка адевератѣ цимпасіѣ пичи дн днсанѣ фантѣ, пичи дн знтѣрѣле сале ва авеа днсемпѣтатѣса са. Пѣлъ акѣмъ н'аѣ авѣтѣ, ші пе вѣмѣ днкрѣдінца къ нъ ва авѣ пичи де ачѣ днаинте. (Ва зрѣма.)

Cronica straina.

ФРАНЦІА. *Paris*, 6. Окт. Днтре кабинетеле дн *Paris* ші Лондонѣ кѣргѣ депешеле неконтенітѣ. Нічѣодатъ рѣлѣзѣнѣ днтре ачесте доѣ статѣрѣ н'аѣ фостѣ аша де десе ші інтѣме ка дн зилеле ѣлѣтѣме. Прин ачестъ знѣре політѣка нѣтерѣморѣ анѣсене а девенітѣ маі хотѣрѣтѣ ші маі таре. Дешѣ Днператѣлѣ, дн кавса реколгеі челеі славе ші а стрѣкѣзѣнѣеі стрѣзѣрѣлорѣ н'ар воі токмаі акѣмъ ресѣѣлѣ, тотѣшѣ лімба кабинетѣлѣ францѣзѣскѣ, штіндѣсе акоперітѣ декѣтре Англіа, с'а фѣкѣтѣ маі прѣчѣсѣ ші маі еперѣкѣ. Е vorba ка сѣ се пѣлъ одатъ капѣтѣ ла ачѣстъ кавсѣ каре прин стрѣзѣнѣрѣ а кѣшѣнѣатѣ негоѣлѣ атѣта даѣнѣ. Днтр'ѣнѣ артѣкѣлѣ алѣ Констѣтѣд. де алмѣнтрѣлеа маі лініштѣгорѣ декѣтѣ дн зилеле треѣтѣ, чѣтѣмъ дн прівінѣа ачестѣеі кавсе ачестѣа: „Акѣмъ се штіе че політѣкѣ знтѣмъ Франціа ші Англіа; Тѣрчѣі акѣмъ потѣ дѣнеа фрѣнте рѣшѣлорѣ, ші апоі лѣмеа мѣтѣ че ва сѣ зѣкъ кѣндѣ челе днтѣлѣ флѣте дн лѣме анѣтръ пе мареа балѣкѣ ші пе мареа нѣгръ пе знѣ алиатѣ бравѣ некѣжѣтѣ пентрѣ днжѣрѣа че і с'а фѣкѣтѣ. Дечѣ нъ пѣте фі пичи о тѣмъ пентрѣ тѣрѣзѣрѣа пѣчѣі. Царѣлѣ деатѣтеорѣ а декларатѣ къ ізѣеште пачеа ші къ нъ і требѣіе кѣчерѣнде, ѣнкѣтѣ ар фі пентрѣ днѣсѣлѣ о десонаре кѣндѣ нѣмаі с'ар дндоі чѣнева деспре ачеста. Дечѣ знѣ апелѣ ла сімѣментѣлѣ де дрептате ші вѣпѣкѣвѣнѣцѣ а Царѣлѣ есте прѣма анкѣрѣ а спѣранѣелорѣ де паче; чи націишеі кѣмѣ е Франца ші Англіа аѣ даторѣнѣцѣ а нъ атѣрна де нѣшене декѣтѣ де сене днѣсѣшѣ. Ідеаа, каре а реѣнѣнтѣ пе флѣте де а нъ інтра дн Дарданѣле, н'а авѣтѣ ресѣлѣтѣлѣ дорѣтѣ, ші кѣндѣ Англіа ші Франціа ва сокѣтѣ де кѣвѣнѣцѣ къ лѣкрѣ, трансакціишеі ші віаѣа попорѣелорѣ черѣ о фантѣ еперѣкѣ, фѣз тотѣ онѣлѣ днкрѣдінѣатѣ, къ ачеста нъ ва днтѣрѣзіа а сосѣ. Пѣртареа Рѣсіеі е чѣсдатъ; еа воіеште сѣ ескѣзѣ пе нѣтерѣле Езропене дела чарта са къ Тѣрчѣа, дешѣ дѣпъ трактате требѣе сѣ і пѣсе ла тѣтѣ Езропа де

ачѣста. Дн порѣчѣре віѣмѣ днтр'ѣнѣ тѣмълѣ, знде дрептѣлѣ прѣмарѣ сѣ сѣзѣ інфлѣнѣца націишеілорѣ де оменіе ші сѣзѣ скѣтѣлѣ савѣіеі лорѣ. Кѣндѣ дрептѣлѣ сѣ дн партеа та, атѣпчѣ н'а і сѣ те темѣ де нѣмѣка; д'ачеа Франца ші Англіа сѣ нъ се тѣмъ де нѣмѣка, кѣчѣ пе лънгъ дѣлѣселе сѣзѣ непреѣзѣтѣлѣ фолосѣ алѣ дрептѣлѣ челѣ вѣнѣ ші ал тѣрѣіеі.

Paris, 10. Октомъ. Зѣрпалеле францѣзешті нъ кѣспрѣндѣ чева поѣ че н'амѣ фѣ фѣкѣтѣ кѣпоскѣтѣ чѣтѣторѣлорѣ. Кѣ тѣте асте фѣнеа знѣ артѣкѣлѣ лънгѣ де датъ дн Константѣноп. дн зѣрпалѣ „Дѣсѣватѣрѣ“ мерѣтѣ а се репрѣдѣче дн знтѣторѣле ворѣе: Артата тѣрѣсѣскѣ дела Шѣмла пе зѣ че мерѣе тотѣ се маі днтѣлѣ деште; еа е нѣмаі ентѣсіасѣмъ, дар ліпса де офѣцірѣ харпѣчѣ се сімѣте фѣрте, ва знѣ крѣдѣ къ пичѣ днѣсѣшѣ Омерѣ Паша н'ар фѣ деплѣнѣ вѣрѣдѣкѣ де мареа лѣі мѣсізѣне. Стареа сѣпѣтѣдѣі фѣчѣіорѣ е фѣрте днтѣкѣзѣртѣоре, чеаа че нъ се пѣте зѣче ші деспре стареа сѣпѣтѣдѣі рѣшѣлорѣ дн Ппате, кѣчѣ бѣле ші ліпса мѣжлѣчелорѣ де траѣшѣ дѣ тонеште, ва, кѣмѣ спѣнѣ, ші десѣртѣрѣ се днтѣмѣлѣ нъ пѣдѣне. Маі декѣрѣндѣ знѣ кѣпѣтанѣ рѣсѣскѣ ші кѣдѣва солдаѣі вѣрѣндѣ сѣ трѣкѣ кѣ сакѣ ші пакѣ ла тѣрѣчѣ фѣрѣ прѣпѣшѣ; кѣпѣтанѣлѣ, кѣмѣ спѣнѣ, се отрѣвѣ, ерѣ солдаѣіи требѣзѣрѣ сѣ трѣкѣ прин аскѣдѣтѣлѣ савѣіеі. — Штірѣле дн Ппате сѣнтѣ фѣрте днтрѣстѣторѣ. Кѣндѣ Прѣндѣлѣ Стѣрѣі черѣ дела Горѣакофѣ ка сѣ і деѣ адеверѣнѣцѣ деспре 60,000 галѣенѣ че елѣ требѣі сѣ і пѣлѣтѣскѣ ліферанѣілорѣ арматеі рѣсѣшѣі, дѣпералѣлѣ рѣсѣ нъ зѣсе пичѣ ва пичѣ да; чи дн дімѣнѣца прѣсімъ Домпѣлѣ дѣреі се поменѣ кѣ о потъ дела копѣлѣлѣ дѣпералѣ алѣ Рѣсіеі, дн каре елѣ чере ка сѣ пѣлѣтѣскѣ цара кѣлѣзіала окѣпѣзѣнѣі Ппатѣлѣ делѣ 1848—1850. Дѣкѣ діпломатѣа нъ ва лѣа дн консѣдѣрѣдѣіше, кѣмѣ с'а маі зѣсѣ, ачѣстѣ днтѣрѣдѣрѣре, токмаі акѣмѣ кѣндѣ е спѣранѣцѣ де днтѣчѣзіре, апоі бетеле Ппате ворѣ требѣі сѣ пѣлѣтѣскѣ ачѣа сѣмъ маре. —

БЕЛѢЦІА. *Briscel*, 3. Окт. Зѣрпалѣлѣ де Франкфортѣ, органѣ рѣсѣскѣ че сѣмѣпъ а офѣціосѣ, і се скрѣе знтѣторѣле штірѣі, каре аѣ требѣнѣцѣ а се адеверѣ ѣнкѣ. Кѣмкъ ад. маі нѣлѣте зѣрпале белѣціе днтѣресѣскѣ штіреа ешѣтѣ маі днтѣлѣ прин зѣрпалеле дѣрманѣ, къ о потъ францѣзѣскѣ трѣмѣсѣ кабѣнетѣлѣ белѣцікѣ ар чере ка Белѣціа сѣ ші скѣмѣе консѣтѣзѣнѣеа, кѣчѣ дн коптрѣ сѣ ашѣтѣте о інѣвасѣіне францѣзѣскѣ. Кѣмѣ се паре ачѣстѣ штіре тотѣ аре чева темѣіс. Се зѣче къ, афарѣ де пота францѣзѣскѣ, прин каре се череа модѣіфѣкѣзѣнѣеа лѣѣеі де прѣсѣ, а маі сосѣтѣ ерѣ дела ачѣстѣ кабѣнетѣ — ші алтѣ потъ.

Ші дн ачѣста Франца се пѣлѣце деспре тонѣлѣ чѣлѣ інімѣкѣ чѣлѣ порѣтѣ прѣса белѣцікѣ днкоптра Франѣеі, дар дн ачѣсташѣ потъ тотѣдеодатъ Франца се желѣеште ші деспре емігранѣі, копѣлотѣрѣ шѣл., ші чере днтр'ѣнѣ тонѣлѣ мѣлѣтѣ маі аспрѣ декѣтѣ дн пота прѣвіторѣ ла прѣса белѣцікѣ, ка кабѣнетѣлѣ Белѣціеі сѣ се гѣндѣсѣкѣ а дндрѣпта ачѣсте рѣле, кѣчѣ дѣкѣ Белѣціа нъ ва фаче ачѣста кѣрѣндѣ, апоі Наполеон ва окѣпа провінѣціа Хѣнегаѣ, пентрѣ ка сѣ аѣвѣ ла тѣпъ о „гарантѣ“, къ і се ворѣ днтѣліні чѣрѣнѣеле сале. Де се ва адеверѣі ачѣстѣ штіре, апоі пѣтемъ фі днкрѣдінѣаці къ *есемпѣле сѣнт молѣнѣіторѣ!*

НОѢТѢЦІ ДІВЕРСЕ.

* Дн Унгарѣа есте знѣ прѣрѣчѣторѣ де тѣмълѣ. Дн треѣкѣтѣлѣ амѣ елѣ фѣкѣ маі мѣлѣте прѣрѣчѣі деспре ѣрнѣ, деспре прѣтѣварѣ шѣл.; чѣне ші а днсемпѣатѣ прѣрѣчѣіле с'а нѣтѣтѣ днкрѣдінѣца, къ елѣ че а зѣсѣ а нѣмерѣтѣ. Акѣмѣ ачѣстѣ прѣвѣзѣторѣ де тѣмълѣ се скѣль ерѣ ші зѣче: „Екопѣтѣі ашѣтѣпѣтѣ кѣ о перѣдѣаре днкорѣдатъ скѣмѣвареа тѣмълѣ, кѣчѣ партеа чеа маі маре а сѣмѣпѣтѣрѣеі де тѣмълѣ нъ с'а нѣтѣтѣ фаче пѣлъ акѣмѣ; ачѣстѣ грѣжѣ алорѣ дн прѣчѣна сѣчѣеі, прѣрѣчѣте де мѣне, дѣрѣторѣ ѣнкѣ тѣтѣ се маі тѣрѣеште темѣндѣсе къ дн прѣчѣна сѣчѣеі ачѣстѣеа сѣмѣпѣтѣрѣле де тѣмълѣ нъ се ворѣ маі нѣтѣ фаче. Еѣ сѣре вѣкѣрѣа лорѣ требѣе сѣ ле спѣнѣ къ вѣтрѣнѣі пострѣі чѣі маі веѣі нъ ші ворѣ адѣче амѣнте де о тѣмълѣ фрѣтѣсѣ ка ачѣсеа че ва фі ѣстанѣ. Вѣлѣтѣрѣле екѣнопѣціале пе ворѣ адѣче плѣіѣ, ѣрѣ зилеле челе кѣ сѣре ші калде але лѣі Ноѣтѣвре ворѣ фаче сѣ ресарѣ ші сѣ крѣсѣкѣ грѣпеле, каре фѣрте тѣрѣзіѣ се ворѣ акѣперѣ де нѣоѣ. (Чѣне крѣде сѣ аре ші сѣ семѣне!)

* Ка ла врео 20 магнаѣі знѣгѣрѣі дн чѣі богаѣі фѣкѣрѣ о асоѣіеіше днтре дншѣі: ка дн тѣмълѣ де зѣче амѣ фѣз каре сѣ деѣ знѣ прочѣнтѣ хотѣрѣтѣ дн венѣтѣлѣ лорѣ. Апоі кѣ доѣлѣнда че ва ешѣ дн ачѣсте сѣмѣ коптрѣвѣіте, сѣ се ажѣте ла скѣль тѣперѣі чѣі скѣпѣтаѣі, сѣ се спрѣжѣнѣсѣкѣ літератѣра. — Кѣндѣ ромѣнѣі пострѣі Брашовѣнѣ нъ ар фі анѣкатѣ маімаинте пе ачѣстѣ кале тѣпѣтѣіторѣ ші лѣсдатъ, амѣ зѣче лѣаѣі есемпѣлѣ.

* Нѣмѣрѣлѣ офѣцірѣлорѣ дн тѣтѣ арматеа авѣстріакѣ е де 15,082; дн прѣвінѣа треѣтелорѣ де ранѣ чѣлѣ окѣпъ дн соѣіетѣтеа чѣвілѣ еі се класѣіфѣкѣ аша: 20 де Архѣдѣчѣі, 5 Дѣчѣі, 2 Ландграфѣі, 24 Прѣнчѣіні, 46 фѣі де прѣнчѣіні, 586 копѣі, 908 батѣронѣі, 568 кавалѣрѣі, 2712 повѣлі ші 10210 чѣвіліштѣі.

